

'...omdat de jeugd het waard is' Opvoeden en opgroeien in de gemeente Coevorden

Visie op de jeugd **2008 - 2012**

‘...omdat de jeugd het
waard is’ Opvoeden en opgroeien
in de gemeente Coevorden

Visie op de jeugd **2008 - 2012**

Voorwoord

Voor u ligt de notitie Opvoeden en opgroeien in de gemeente Coevorden visie op jeugd 2008 - 2012.

Jeugd is voor de gemeente Coevorden een belangrijke groep. Omdat jeugdbeleid over een breed terrein gedefinieerd is, gaat de voorkeur uit naar een thematische benadering, namelijk die van: sluitende aanpak, participatie, meepraten én meedoen!

In het Bestuursprogramma 'Coevorden werkt' 2006-2010 (onder 1.1.3.3. en 2.1.3.1.3) geven wij aan dat nieuwe ontwikkelingen herijking van de sluitende aanpak van de keten jeugdbeleid noodzakelijk maken. We willen een sluitende aanpak keten jeugdbeleid actualiseren.

Deze beknopte notitie is bedoeld als ruggensteun voor alle mensen die de nota in de praktijk gaan uitwerken: besturen, beleidsmakers en (vrijwillige) medewerkers van scholen, instellingen en verenigingen. De stap van beleid naar uitvoering is vaak een lastige. Hopelijk dragen de actiepunten bij tot een makkelijker overgang.

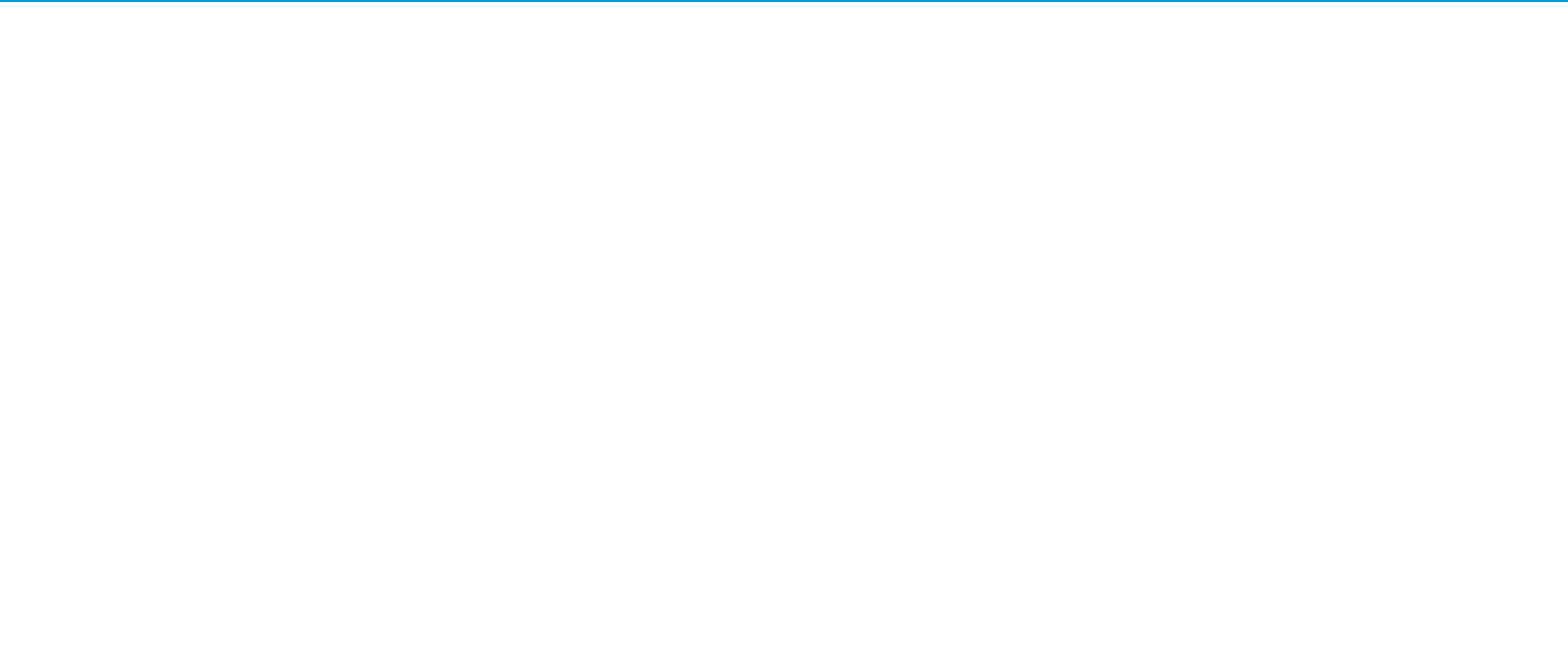
De actiepunten worden uitgewerkt in diverse uitwerkingsdocumenten.

Laten we, net als de ontwikkeling van een jeugdige zelf, ons realiseren dat het jeugdbeleid nooit 'af' is. En laten we vooral met elkaar in beweging blijven om de jeugd de toekomst te kunnen bieden!

Ik hoop dat met deze notitie de verdere ontwikkeling van het jeugdbeleid in Coevorden een positieve impuls krijgt en dat het handvatten mag bieden voor iedereen die de jeugd een warm hart toedraagt. Ik wens al degenen die een bijdrage leveren aan de uitwerking ervan heel veel succes!

Coevorden, december 2007

Mevrouw T. Pot-Eland,
portefeuillehouder jeugd

Inhoud

1 Inleiding 7

1.1 Waar hebben we het over: de doelgroep 8

1.2 Verantwoordelijkheidsverdeling 9

1.2.1 *Provincie en regio* 9

1.2.2 *Gemeentelijke verantwoordelijkheid c.q. wettelijke taken* 9

2 Visie op opvoeden en opgroeien 11

2.1 Visie en uitgangspunt gemeentelijk jeugdbeleid 11

2.2 Kijk op opvoeden en opgroeien van kinderen en jongeren 11

3 Aandachtspunten toekomst jeugd in Coevorden 15

3.1 Jong in Coevorden: sluitende keten 16

3.2 Jong in Coevorden: participatie en vrije tijd 17

3.3 Het voeren van regie: meepraten én ... meedoen! 18

4 Financieel overzicht 21

1. Inleiding

Dit document is geschreven om aan te geven welke visie en welke prioriteiten er zijn op het gebied van de ontwikkeling van het jeugdbeleid in de gemeente Coevorden, zodat de gemeenteraad mede richting kan geven aan de inrichting hiervan voor de periode 2008 - 2012.

Het college is verantwoordelijk voor de nadere uitwerking van de door de raad gestelde kaders in visie en beleid. In die zin is het aan de raad om de visie op het jeugdbeleid vast te stellen en de aandachtspunten te onderschrijven. Vervolgens zal het college de verdere uitwerking ter hand nemen en is de ambtelijke organisatie verantwoordelijk voor de bij elke aandachtspunt aangegeven actiepunten.

Een terugblik op de effecten van de vorige beleidsnota 'Samenwerken aan zorg voor de jeugd', Beleidsnotitie Jeugd en Zorg van november 2003, kan alleen maar met gepaste trots.

De nota is in februari 2004 vastgesteld en een jaar later waren alle actiepunten al uitgewerkt!

Alle doelen beschreven in het vorige document zijn behaald. Namelijk:

- Er worden zoveel mogelijk kinderen bereikt in de voorschoolse voorzieningen, zodat vroegtijdige achterstanden, psychische en of sociaal-medische problemen gesignaleerd worden;
- er is een aansluiting tussen voorschoolse voorzieningen en primair onderwijs, tussen primair onderwijs en (speciaal) voortgezet onderwijs en tussen algemeen voortgezet onderwijs en beroepsopleiding;
- breuklijnen tussen voorschoolse voorzieningen, primair onderwijs en voortgezet onderwijs zijn tot een minimum beperkt (ten behoeve van de ononderbroken ontwikkelingslijn van kinderen en jongeren);
- de jeugdzorg en jeugdgezondheidszorg sluiten zo optimaal mogelijk aan bij voorschoolse voorzieningen en het onderwijs;
- de aansluiting tussen Icare afdeling jeugdgezondheidszorg, GGD Drenthe afdeling jeugdgezondheidszorg en jeugdzorg is verbeterd;
- het aanbod van alle jeugdzorg en jeugdgezondheidszorgvoorzieningen sluiten op elkaar aan;
- de samenwerking en afstemming tussen Bureau Jeugdzorg, lokale maatschappelijke organisaties en de gemeente is verbeterd.

Betekent dit dat er niks meer hoeft te gebeuren? NEEN! Jeugd en dus ook jeugdbeleid zijn voortdurend in beweging.

De gemeente Coevorden is niet de enige die zich (opnieuw) bezighoudt met het onderwerp 'jeugd'. Denk maar aan ontwikkelingen zoals het verbeteren van de zorgstructuur (lees: Centrum Jeugd en Gezin) en bijvoorbeeld de landelijke campagnes tegen alcoholmisbruik en overgewicht etc. De provincie Drenthe is bijzonder actief op het gebied van de aansluiting van het preventieve jeugdbeleid op de jeugdzorg, zie het document 'Kansen voor jeugd en gezin in Drenthe' (2007). In deze basisnotitie worden de ambities van de provincie op het terrein van jeugd en gezin beschreven.

Er is tegelijk ook volop beweging in de **landelijke beleidsterreinen** rondom het jeugdbeleid. Er zijn nieuwe wetten ontwikkeld op de gebieden van kinderopvang en jeugdzorg. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is op 1 januari 2007 in werking getreden. Er is een duidelijke relatie te leggen tussen de Wmo met specifiek taakveld 2 en het jeugdbeleid. Het prestatieveld 'op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden' heeft betrekking op de in de gemeente wonende jeugdigen (en hun ouders) bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval zoals schooluitval of criminaliteit, maar voor wie zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg niet nodig is dan wel voorkomen kan worden.

Gemeenten zoeken bij dit prestatieveld aansluiting bij de functies van het preventief jeugdbeleid die er op lokaal niveau moeten zijn: 'informatie en advies', 'signaleren van problemen', 'toegang tot het hulpaanbod', 'lichtpedagogische hulp' en 'coördinatie van zorg'.

Een instrument om aan deze 5 functies inhoud te geven is het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Een op dit moment 'hot' item. Ook de gemeente Coevorden wil de komende jaren aandacht besteden aan het doel van het Centrum Jeugd en Gezin: het optimaliseren van signaal naar zorg: 'sluitende keten jeugd'.

Het jeugdbeleid in Coevorden zal zich de komende jaren richten op drie thema's:

→ *Jong in Coevorden: sluitende keten.*

→ *Jong in Coevorden: participatie en vrije tijd.*

→ *Het voeren van regie: meepraten én ... meedoen!*

1.1 Waar hebben we het over: de doelgroep

Tot de doelgroep van het gemeentelijke jeugdbeleid behoren alle jeugdigen van min negen maanden tot 23 jaar. Dit sluit precies aan bij de leeftijdsgrens die door de VNG wordt gehanteerd in het kader van het creëren van een sluitende aanpak in de zorgstructuur/Centrum Jeugd en Gezin. Verloskundigen en huisartsen zullen een steeds grotere rol gaan spelen in de hele zorgketen, vanuit preventief oogpunt, geheel passende bij de Wmo en de Wet op de Jeugdzorg.

Voor de bovenkant van deze doelgroep, de 18 tot 23 jarigen, zijn specifieke doelstellingen gewenst. Naast het tegengaan van voortijdig schoolverlaten cq. het streven dat iedere jongere minimaal met een startkwalificatie het onderwijs verlaat, is het van belang dat er voor jongeren voldoende kansen zijn op arbeidsparticipatie om volledig te kunnen participeren in de samenleving.

1.2 Verantwoordelijkheidsverdeling

De verantwoordelijkheid van de overheid voor het jeugdbeleid is op drie niveaus verdeeld. De rijksoverheid draagt zorg voor de wettelijke kaders en verbeteringen daarbinnen. De provincies dragen op grond van de Provinciewet en de gemeenten op grond van de Gemeentewet specifieke verantwoordelijkheden voor de burgers in hun verzorgingsgebied.

1.2.1 Provincie en regio

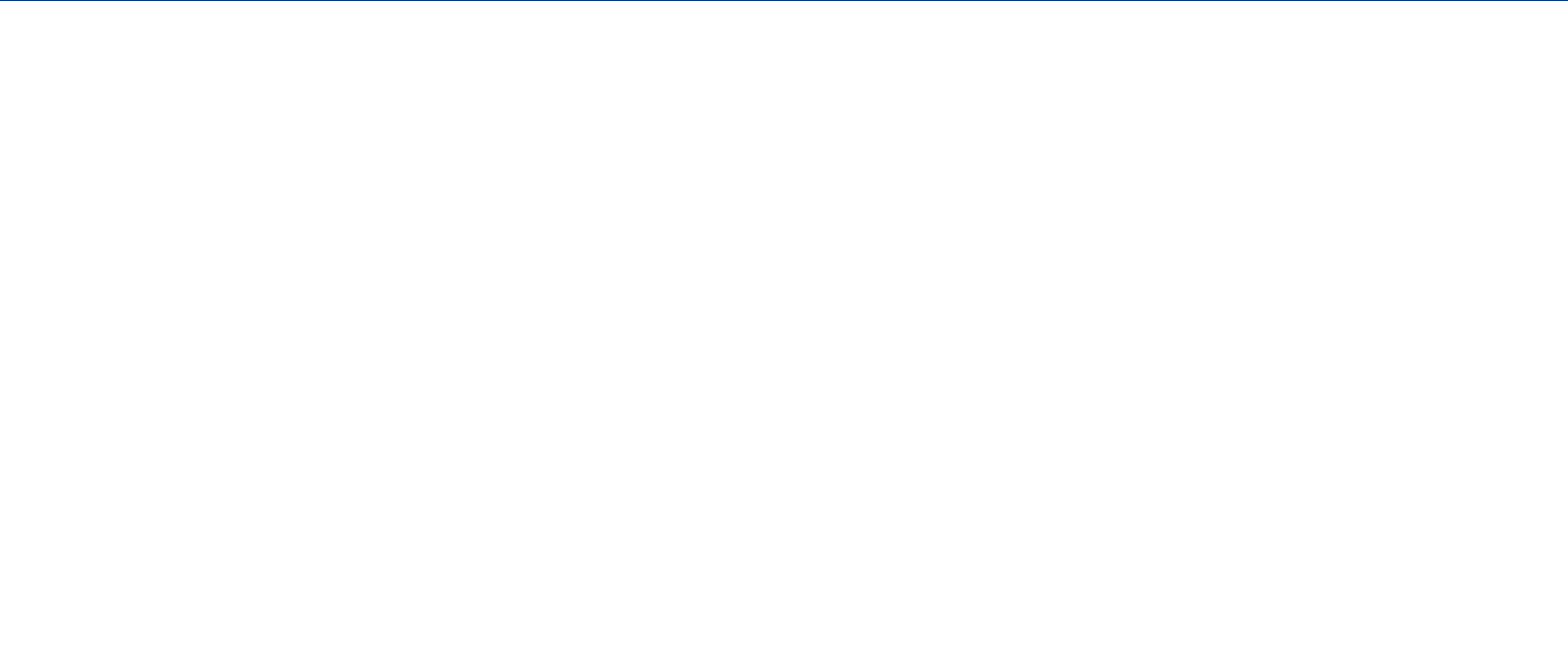
De provincie heeft allerlei taken op het terrein van zowel de fysieke als de sociale infrastructuur.

De provincie voert welzijns- en gezondheidsbeleid onder meer uit door het ondersteunen van de regiogemeenten. De provincie heeft voorts de wettelijke taak van planning en financiering op het terrein van de regionale hulpverlening en is regisseur voor de jeugdzorg. Dit betreft de jeugdhulpverlening, de kindbescherming, de geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen en de sector voor licht verstandelijk gehandicapten.

1.2.2 Gemeentelijke verantwoordelijkheid c.q. wettelijke taken

De gemeente is verantwoordelijk voor een aantal specifieke jeugdvoorzieningen, zoals: het peuterspeelzaalwerk, het jeugdwelzijnswerk, de jeugdgezondheidszorg en toezicht op de kinderopvang. Ook is het lokale onderwijsbeleid van belang met onder meer het achterstandenbeleid, onderwijshuisvesting, uitvoering leerplichtwet, leerlingenvervoer en schoolbegeleidingsdiensten.

De gemeente heeft ook de regie over het schoolpreventieplan (SPP), op preventie gericht voor kinderen van groep 7 en 8 van de basisschool. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor een aantal algemene voorzieningen die ook voor jeugd van belang zijn, zoals maatschappelijke opvang, algemeen maatschappelijk werk en verslavingszorg. Verder voert de gemeente beleid op het terrein van sport, veiligheid, cultuur, werkgelegenheid en inkomensondersteuning, inrichting openbare ruimte, bibliotheekwerk enz. Naast het landelijke programma Operatie Jong zijn de wettelijke kaders die erg in de belangstelling staan de Wet op de Jeugdzorg en de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning).

2. Visie op opvoeden en opgroeien

Het proces van opgroeien en opvoeden is een eerste verantwoordelijkheid van opvoeders en jeugdigen zelf. De diverse overheden zijn verantwoordelijk voor het scheppen van randvoorwaarden om ouders en verzorgenden optimaal de gelegenheid te bieden hun taak als opvoeder te vervullen. In een samenleving die steeds complexer wordt, is juist het oppakken van een gezamenlijke verantwoordelijkheid door diverse partijen de enige manier om een veilige en stabiele ontwikkeling te garanderen.

Gemiddeld doorloopt 85% van de jeugd in Nederland de lange weg van baby tot volwassene zonder noemenswaardige problemen. De situatie in Coevorden wijkt hier nauwelijks van af. Deze constatering kan echter geen aanleiding zijn om een afwachtende houding aan te nemen. Iedere ‘probleemsituatie’ vraagt om aandacht en een goede oplossing, zeker als het om jeugdigen gaat, die vaak nog afhankelijk zijn van hun ouders.

2.1 Visie en uitgangspunt gemeentelijk jeugdbeleid

Als uitgangspunt voor de visie fungeert het volgende: ‘De jeugd is de basis van onze samenleving. Of het goed gaat met de jeugd, bepaalt in belangrijke mate de kwaliteit van onze samenleving, nu en in de toekomst. Investeren in de jeugd van nu is van vitaal belang, niet alleen voor de individuele ontplooiingsmogelijkheden van kinderen en jongeren, maar ook voor de sociale samenhang en een duurzame economische ontwikkeling.’ (Citaat uit: Jeugdbeleid in Ba(la)ns. In Ba(la)ns zijn afspraken tussen rijk, provincies en gemeenten over gezamenlijk jeugdbeleid vastgelegd en vastgesteld in het kader van het bestuursakkoord nieuwe stijl d.d. 1 december 1999, welke nog steeds actueel is, en derhalve nog steeds het uitgangspunt vormt voor vele beleidskaders).

Dit uitgangspunt laat zich vertalen in de volgende visie:

De gemeente Coevorden wil met het integrale jeugdbeleid optimale ontwikkelingskansen creëren zodat elk kind en elke jongere zich kan ontwikkelen tot een volwassen zelfstandige en actief kan deelnemen aan het maatschappelijke, sociale en economische leven.

Onderwerpen van uitwerking zijn: sluitende aanpak, sociale samenhang en participatie, gemeentelijke regie en actieve samenwerking met de ketenpartners.

2.2 Kijk op opvoeden en opgroeien van kinderen en jongeren

Het is zinvol om stil te staan bij de opvatting van de gemeente omtrent opgroeien en opvoeden. Die opvattingen leveren een referentiekader aan de hand waarvan keuzes betreffende de inrichting van opgroei- en opvoedingsondersteuning gewogen kunnen worden. De visie die dit oplevert vormt weer leidraad voor het integraal jeugdbeleid, het onderwijsbeleid, sportbeleid, jeugdgezondheidszorgbeleid, onderwijsachterstandenbeleid etc.

Kinderen ontwikkelen zichzelf. Dat kan een ander niet voor ze doen. Bij opvoeden ligt dat andersom: dat doen kinderen niet zelf, maar doet een ander. Uitgangspunten hierbij zijn:

- a. kinderen hebben recht op kwaliteit in de opvoeding;
- b. participatie is in de ontwikkeling van kinderen en jongeren een sleutelbegrip, die ontwikkeling staat centraal in het jeugdbeleid;
- c. opvoeding is op de eerste plaats een zaak van de ouders. Het gezin is het eerste opvoedmilieu;
- d. naast het gezin zijn er andere opvoedmilieus, naast ouders zijn er tal van medeopvoeders;
- e. participatie is ook in de opvoedondersteuning een sleutelbegrip, in dit geval heeft het betrekking op de ouders;
- f. opvoeding is ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid. We kiezen voor een samenleving waarin kinderen en jongeren ertoe doen, waarin ze meedoen en gezien worden, maar ook op hun eigen verantwoordelijkheid worden aangesproken.

a. Kinderen hebben recht op kwaliteit in de opvoeding

We kijken steeds meer naar de rechten van kinderen. Kinderen hebben recht op bescherming, bijzondere zorg en bijstand, en op optimale voorwaarden voor hun ontwikkeling. Dit recht is vastgelegd in het Verdrag inzake de rechten van het kind van de Verenigde Naties en komt ook tot uitdrukking in het Handvest van de grondrechten van de Europese unie. Om hun cruciale rol in de opvoeding te kunnen vervullen, moeten ouders zo nodig een beroep op hulp en ondersteuning kunnen doen. Hebben kinderen recht op opgroei-ondersteuning, hun ouders hebben recht op opvoedondersteuning. Rechten en belangen kunnen conflicteren, onderling, maar ook met het maatschappelijk belang. Als het erop aankomt wegen de rechten van het kind op bescherming, een gezonde lichamelijke en psychische ontwikkeling en een goede opvoeding zwaarder dan de rechten van de ouders op privacy en non-interventie. Zo nodig moeten drang en dwang worden toegepast om die rechten van kinderen zeker te stellen.

b. Ontwikkeling van kinderen en jongeren: het draait allemaal om participatie

Ontwikkeling van kinderen en jongeren is te zien als een proces van toenemende participatie. Participatie in de zin van voortdurende interactie van kinderen en jongeren met anderen, onder wie volwassenen, in een grote variëteit aan informele en formele sociale contexten. Participatie moet je als kind en als jongere leren. Dat gaat het gemakkelijkst door te doen in situaties waarin vormen van meeleven, meehelpen, meedenken of meebeslissen aan de orde zijn. Leren participeren begint veelal in het gezin en breidt zich als het goed is uit over verschillende contexten. Soms is dat leren participeren in en vanuit het gezin door de daar heersende opvoedingsstijl of door de geringe maatschappelijke participatie van de ouders niet of minder aan de orde. Dan moeten andere opvoeders daar meer aandacht aan besteden. Participatie vraagt van de opvoeder dat hij/zij een goede balans vindt tussen enerzijds ruimte bieden en anderzijds grenzen stellen. Participatie staat tegenover uitval en marginalisatie. Die zijn het best te voorkomen door een zo vroeg mogelijke aanpak van risicofactoren. Uitval en marginalisatie ontstaan als het zelfregulerend vermogen van betrokkenen verstoord wordt door een cumulatie van risicofactoren. Bij het ontstaan van uitval of marginalisatie is niet zozeer de aard van de risicofactoren bepalend voor het optreden van problemen als wel vooral het aantal risicofactoren. Naast een terugdringen van (het effect van) zoveel mogelijk risicofactoren, op alle fronten, is het zaak persoonlijke steun te organiseren voor kinderen en jongeren bij wie het opgroeien

en niet vanzelf gaat of voor ouders die het moeilijk hebben bij het opvoeden. We spreken dan over opgroei- en opvoedondersteuning.

c. Opvoeding is op de eerste plaats een zaak van de ouders

De eerste opvoeding vindt doorgaans overwegend in het gezin plaats. Dat vormt het eerste opvoedmilieu. De ouders zijn van oudsher de opvoeders bij uitstek. In principe dragen zij de eindverantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen. In principe voeren zij daarover ook de regie. Ze stellen zich doelen, hebben een scenario voor het leven van hun kinderen voor ogen en betrekken bij die opvoeding ook anderen. Zij blijven echter eindverantwoordelijk en zijn op die eindverantwoordelijkheid en regievoering ook aan te spreken. Niet alle ouders voldoen aan dit beeld. Via opvoedondersteuning kunnen zij beter voor hun taken worden toegerust.

d. Er zijn andere opvoedmilieus en medeopvoeders

Het opvoeden van kinderen en jongeren is niet alleen meer een zaak van de ouders. In onze samenleving groeien kinderen en jongeren al gauw op in verschillende opvoedmilieus. Kinderen en jongeren ontmoeten daar tal van medeopvoeders. De belangrijkste zijn naast het gezin (eerste opvoedmilieu) kinderopvang, peuterspeelzalen, buitenschoolse opvang, scholen, huisartsen en jeugdgezondheidszorg (tweede opvoedmilieu). Daarnaast spelen de georganiseerde vrije tijd, zoals (sport-)verenigingen (derde opvoedmilieu) en de inrichting van de publieke ruimte (vierde opvoedmilieu) een grote rol. Qua verantwoordelijkheden, opdrachten en taken verschillen deze opvoedmilieus vrij fundamenteel van elkaar. De hiergenoemde opvoedmilieus hebben allemaal betrekking op formeel georganiseerde maatschappelijke verbanden, die vanuit opvoedkundig perspectief een bepaalde opdracht en taak vervullen. Daarnaast zijn er nog informele verbanden waarin kinderen en jongeren participeren, die een rol spelen bij het opgroeien. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld vriendenclubjes of een vaste groep van buurtkinderen die met elkaar omgaan etc. Het gaat om ongeorganiseerde verbanden waaraan kinderen of jongeren deelnemen op grond van gemeenschappelijke kenmerken zoals leeftijd, afkomst, woonbuurt, gemeenschappelijke ervaring etc. Dergelijke groepen worden ook wel aangeduid met de term peergroup. Binnen zo'n groep heersen gemeenschappelijke normen en waarden of opvattingen over bepaalde zaken. Peergroups vallen buiten de invloedssfeer van formele georganiseerde opvoedmilieus en worden daarom doorgaans niet als zodanig gezien in termen van opgroeien en opvoeden. Een kentering in die opvatting is weliswaar zichtbaar met name in het uitvoerend jongerenwerk waar zelfs nadrukkelijk met 'peer-preventieprojecten' wordt gewerkt om opgroei problemen bij groepen van jongeren te voorkomen.

e. Participatie is ook in de opvoedondersteuning een sleutelbegrip

Participatie is niet alleen een sleutelbegrip in connectie met de ontwikkeling en de opvoeding van kinderen en jongeren. Het is ook een sleutelbegrip in de opvoedondersteuning. Opvoedondersteuning is niet iets wat ouders ondergaan, maar iets waarin ze ook zelf een rol vervullen. Bovendien, ouders die om ondersteuning vragen of daar behoefte aan hebben, participeren zelf niet zelden vrij marginaal in allerlei maatschappelijke verbanden. Een krachtige interventie is het (helpen) organiseren of versterken van sociale steun: netwerken en verbanden waarin ouders (kunnen) participeren.

f. Opvoeding is ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid in een samenleving waarin kinderen en jongeren ertoe doen, meedoen en gezien worden

Was opgroeien eerst vooral een individuele aangelegenheid en opvoeden een aangele-

genheid die vooral het gezin aanging, tegenwoordig worden ze steeds meer ook als een maatschappelijke belang gedefinieerd. Kinderen en jongeren moeten opgroeien tot burgers die actief kunnen en willen participeren in de samenleving.

Versterking van de maatschappelijke en de pedagogische opdracht

Met name de school (maar in wezen geldt dat ook voor voorschoolse voorzieningen) krijgt steeds nadrukkelijker een maatschappelijke en een pedagogische opdracht. Die maatschappelijke opdracht komt tot uitdrukking in het accent op maatschappelijke doelen voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren als: ontwikkeling van competenties, maatschappelijke participatie, toeleiding van kinderen en jongeren naar vormen van educatie en onderwijs of arbeid in overeenstemming met hun mogelijkheden en ambities. Dit alles vooronderstelt een pedagogisch perspectief waarin het handelen van opvoeders en medeopvoeders sterk gefocust is op de bevordering van een groei in zelfstandigheid en het kunnen en willen nemen van eigen verantwoordelijkheid.

Participatie in de verschillende opvoedmilieus

De klacht van veel kinderen en jongeren is dat ze er kennelijk niet toe doen. Ze hebben het gevoel niet serieus genomen te worden, niet mee te tellen. Met als gevolg dat ze vaak ook zelf geen poging (meer) ondernemen om mee te doen. Dit vormt één van de redenen waarom we zoveel nadruk leggen op toenemende participatie in de zin van kunnen, willen en mogen meedoen in maatschappelijke verbanden. Meehelpen, meedenken en meebeslissen zijn kernwoorden. De bevordering daarvan is een belangrijke opgave voor met name het eerste, het tweede en het derde opvoedmilieu. Participatie kan echter ook een invulling krijgen door kinderen en jongeren (en hun ouders) te betrekken bij de inrichting van onderdelen van de publieke ruimte (het vierde opvoedmilieu) en meer in het algemeen bij de inrichting van de lokale samenleving

Ertoe doen en gezien worden - het belang van een brede vroegsignalering

Ertoe doen impliceert dat kinderen of jongeren die risico's lopen of problemen ondervinden of veroorzaken, worden 'gezien'. Hier ligt een taak voor iedereen die direct of indirect met kinderen te maken heeft. Allereerst denken we natuurlijk aan professionals en semi-professionals in instellingen uit het tweede opvoedmilieu. Kinderen komen daar in toenemende mate al op jonge leeftijd en (minstens) gedurende een aantal dagdelen per week. Essentieel is hier ook de rol van de jeugdgezondheidszorg 0-19 met haar brede basistakenpakket, het project vroegsignalering 'Samen Starten' en het preventief geneeskundige onderzoek. Verder gaat het om professionals in wijkcentra, zwangerschapsbegeleiding, algemene gezondheidszorg (huisartsen), algemeen maatschappelijk werk, thuiszorg, psychiatrie, verslaafdenzorg, bij de politie etcetera. Het is daarbij zaak dat met name professionals van dit tweede opvoedmilieu de (toekomstige) ouders onder hun cliënten niet op zichzelf beschouwen. Ze moeten hen vooral ook (leren) zien als (toekomstige) ouders van kinderen. Deze vorm van signalering zou ook kunnen gelden voor instellingen die een rol spelen in het derde opvoedmilieu en voor vrijwilligers en andere burgers in het vierde opvoedmilieu. Ook organisaties of instellingen die in beginsel buiten het pedagogische of zorgdomein werken, kunnen alerter worden op de mogelijkheid dat ouders met wie zij te maken krijgen ernstige problemen hebben met mogelijke gevolgen voor de opvoedsituatie. Denk aan problemen als grote schulden, geen baan, slechte behuizing, afgesloten zijn van gas of elektra, of denk aan crimineel gedrag van ouders of jongeren zelf. Ook deze organisaties of instellingen moeten hun signalen ergens kwijt kunnen.

3. Actiepunten toekomst jeugd in Coevorden

Centraal in het jeugdbeleid van de gemeente Coevorden staat dat iedere jeugdige zich moet kunnen ontwikkelen tot een persoon die op zelfstandige en volwaardige wijze deel kan nemen aan de samenleving. Het zwaartepunt wordt gelegd bij het voorkomen van problemen. Hiervoor zal er de bestaande sociale structuur nog beter moeten worden ontwikkeld, zodat echt alle kinderen in beeld zijn en eventuele problemen tijdig worden gesignaleerd en aangepakt.

De gemeente krijgt steeds meer verantwoordelijkheden door overheveling van taken.

De invulling van de regierol vraagt om een aanscherping van de manier van werken; vaak moeten er nieuwe partners worden gezocht, burgers en instellingen moeten nadrukkelijker bij beleid en uitvoering worden betrokken, de gemeente bepaalt de koers en vervult de rol van opdrachtgever.

Voor dit integrale jeugdbeleid ‘omdat de jeugd het waard is’ 2008 - 2012 is het streven:

- blijven inzetten op preventie bij kinderen en jongeren om problemen te voorkomen;
- het stimuleren van een actieve deelname aan de samenleving van jongeren;
- het versterken van de kwaliteit van voorzieningen door bundeling van krachten en door samenwerking, waarbij de gemeente een initiërende rol tot zich neemt.

Bovenstaande punten zijn vertaald in de volgende hanteerbare thema’s:

- jong in Coevorden: sluitende keten;
- jong in Coevorden: participatie en vrije tijd;
- het voeren van regie: meepraten én ...meedoen!

Thema's	Actiepunten
Jong in Coevorden: sluitende keten	Vroegsignalering / zorgstructuur
	Jeugdgezondheidszorg
Jong in Coevorden: participatie en vrije tijd	Participatie
	Sport
	Welzijnswerk
Het voeren van regie: meepraten én ...meedoen	Overlegstructuur
	Integrale agenda jeugd
	Anders denken en doen

3.1. Jong in Coevorden: sluitende keten

Gemeenten hebben conform de Wet op de Jeugdzorg en de Wmo de taak zorg te dragen voor signalering van problemen, coördinatie van zorg en het effectief aanbieden van hulp. Een aantal aanbevelingen uit de gemeentelijke beleidsnota 'Hoe preventiever, hoe liever' uit eind 2005, worden opnieuw actueel, of behoeven optimalisering. Zo biedt ook het streven van minister Rouvoet (Jeugd en Gezin) om binnen vier jaar in elke gemeente een Centrum voor Jeugd en Gezin te hebben, aanknopingspunten voor (her)nieuw(d) beleid.

Actiepunten vroegsignalering / zorgstructuur

- Heroverwegen van het inzetten van gezinscoaching ten behoeve van 'multi-problem' gezinnen, nadat het pilotproject Coevorden nut en noodzaak heeft bewezen;
- nader onderzoek naar de invloed van opvoedingsbegeleiding op het voorkomen / terugdringen van probleemgedrag;
- onderzoek naar de invloed van de opvoedingsstijlen van de ouders op het vertonen van probleemgedrag van het kind. Omdat gezinnen die slecht functioneren zich concentreren in en woonachtig zijn in bepaalde wijken kan onderzoek ook wijkgericht plaatsvinden;
- punt van zorg is het brengen van de diverse hulpverleningsinstanties tot goede en effectieve samenwerking en algemene doelen te stellen en te behalen met de vindplaatsen scholen, peuterspeelzaal, kinderopvang en in dit geval ook het consultatiebureau. Derhalve is een kritische evaluatie en het eventueel zoeken van alternatieven van de buurtnetwerken op zijn plaats;
- in probleemwijken kan preventief aandacht uitgaan naar laagdrempelige opvoedingsadviezen gegeven vanuit laagdrempelige voorzieningen (consultatiebureau, Brede School, gezondheidscentrum en een op te richten Centrum voor Jeugd en Gezin);
- voor de leerkracht en peuterspeelzaal- en kinderdagverblijfleidster is een belangrijke taak weggelegd in het signaleren en vaststellen van psychosociale problematiek. Huisbezoeken blijven punt van aandacht om contact met het gezin te leggen en een inzicht te krijgen in de gezinssituatie en woonsituatie;
- je kunt niet zonder een goede diagnostiek in een vroeg stadium van hulpverlening, hierover moeten afspraken worden gemaakt;
- het is belangrijk dat de leerkracht en de leidster advies kunnen vragen bij vermoedens van seksueel misbruik/mishandeling aan een centrale hulpverleningsinstantie/ centraal goed toegankelijk meldpunt, zoals bijv. een Centrum voor Jeugd en Gezin. Hier worden dan ook de meldingen gedaan. Heldere protocollen en terugkoppeling zijn hierbij noodzakelijk;
- in geval van langdurige en veelvoorkomende problematiek binnen de klas is het van belang de leerkracht te ontlasten en de klas als geheel te ondersteunen, bijvoorbeeld door schoolmaatschappelijk werk en eventueel de methodiek 'oplossingsgericht werken';
- het invoeren van een geautomatiseerd registratiesysteem t.b.v. het integraal dossier Jeugdgezondheidszorg zal naar verwachting plaatsvinden in 2009. Voorbereidingen op dit vlak in de desbetreffende werkgroep moeten blijven doorgaan;
- het blijven volgen van de Drentse ontwikkelingen m.b.t een verwijsindexsysteem gerelateerd aan het Jongeren Opvang Team (JOT).

Actiepunten Jeugdgezondheidszorg 0 - 19 jaar

De taken op het gebied van Jeugdgezondheidszorg zijn vastgelegd in het basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg. Het basistakenpakket kent twee aspecten te weten een uniform deel en een maatwerk deel.

De uitvoeringsverantwoordelijkheid voor de 0 tot 4 jarigen ligt bij Icare Jeugdgezondheidszorg en voor de groep 4 - 19 jarigen bij GGD Drenthe Jeugdgezondheidszorg. Het uniforme deel is voor elke gemeente gelijk. Via het maatwerkgedeelte heeft de gemeente de mogelijkheid om in de lokale situatie inzet te plegen waar dat nodig is. Voorstellen m.b.t. het maatwerk gedeelte zijn de volgende:

- overgewicht: in het onderwijs aandacht besteden aan gezonde voeding, beweging en gezonde leefstijl binnen projecten;
- psychosociale problematiek: een brede integrale aanpak is noodzakelijk hierover moeten afspraken worden gemaakt;
- preventie in het MBO: structureel overleg tussen zorgcoördinatoren en medewerkers GGD en eventueel een spreekuur voor leerlingen;
- indien de buurtnetwerken zullen blijven bestaan: verbeteren bijdrage Jeugdgezondheidszorg 0-4 medewerkers in de zorgteams / buurtnetwerken voor de voorschoolse voorzieningen (of verbeteren inzet in een alternatieve zorgstructuur);
- bijdrage leveren aan laagdrempelige opvoedingsadviezen vanuit laagdrempelige voorzieningen (consultatiebureau, Brede School, gezondheidscentrum, of een op te richten Centrum voor Jeugd en Gezin) of tijdens ouderbijeenkomsten in probleemwijken;
- voorlichting op onderwijs over 'slechte gewoontes' zoals roken, ongezond eten, onvoldoende bewegen en alcoholmisbruik.

3.2 Jong in Coevorden: participatie en vrije tijd

Uit de visie op opvoeden en opgroeien moge duidelijk zijn dat participatie op allerlei vlak gestimuleerd dient te worden. Zonder participatie geen volwaardige deelname aan de samenleving!

Actiepunten participatie

- Opnieuw aandacht voor jongerenparticipatie via nieuwe vormen van (digitale) communicatie;
- bezien welke rol de jongere kan vervullen in de civil society in het kader van de Wmo: te denken valt aan vrijwilligerswerk / bestuursfuncties in bijvoorbeeld het jeugd en jongerenwerk en in de sport of als vrijwilliger / mantelzorger.

Actiepunten sport

- Overgewicht: in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs aandacht besteden aan sporten binnen projecten als grachtenloop, clinics en schoolschaatsen;
- terugdringen van overgewicht door meer te laten bewegen. In de beleidsnota sport wordt dit voornemen verder uitgewerkt: specifieke aandacht voor de sociale component en vrije tijdsbesteding ter voorkoming van criminaliteit én het tegengaan van overgewicht;
- maximaal gebruik maken van subsidiemogelijkheden m.b.t. stimuleren combinatie-

functies (sport en opvang).

Actiepunten welzijnswerk

- De gemeente moet scherp blijven formuleren hoe zij de resultaten van de preventieve projecten en programma's weergegeven wil zien. Ook m.b.t. het algemene jongeren werk in de gemeente wordt specifieke aandacht gevraagd voor de sociale component en vrije tijdsbesteding ter voorkoming van criminaliteit én het tegengaan van overgewicht;
- de link leggen tussen sociaal cultureel werk, vrijwilligersbeleid, sportbeleid en het preventief (jeugd)gezondheidsbeleid in de vorm van het ontwikkelen van preventieve activiteiten op het gebied van gezond bewegen, gezond eten en verslavingszorg;
- faciliteren van initiatieven waarbij in samenspraak met het sociaal cultureel werk, bewoners en jongeren de participatie / sociale cohesie wordt bevorderd;
- bezien hoe het sociaal cultureel werk een belangrijke rol kan spelen bij toeleiding naar werk in de vorm van het begeleiden bij maatschappelijk stages en nog belangrijker: de aansluiting bij hulpverlening.

3.3 Het voeren van regie: meepraten én ...meedoen!

Alle instellingen betrokken bij jeugd en ouders hebben een eigen verantwoordelijkheid om hun taken en opdrachten zo goed mogelijk uit te voeren en af te stemmen met andere instellingen. Het is belangrijk om na uitvoering van de plannen goed te evalueren en monitoren om ouder en kind steeds beter te kunnen bedienen. Hiervoor is het aanleveren van gegevens en het inruimen van tijd en middelen voor innovatie van belang. Partnerschap, betrokkenheid en openheid zijn sleutelwoorden in deze samenwerking.

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid en een regievoerende rol in het integrale jeugd- en onderwijsbeleid. De visie van de gemeente in deze is, dat het belang van het kind voorop blijft staan. En dat partijen zich conformeren aan gezamenlijke visie, doelstellingen en actieplannen om het kind, de jeugdige (en de ouders) gaande het ontwikkelingsproces optimaal te kunnen ondersteunen.

Actiepunten overlegstructuur

- Een gestructureerd overleg tussen de betrokken organisaties op diverse niveaus is essentieel. Daarbij moet duidelijk zijn wat het doel van het overleg is, wie eraan deel nemen, hoe vaak deze overleggen plaatsvinden, hoe beslissingen worden genomen, wat de consequenties daarvan zijn, verslaglegging en verspreiding, evaluatie van overlegsituaties. Een inventarisatie is reeds gemaakt;
- kritisch bezien van alle overlegstructuren: voeg samen wat samen kan, schrap of verbeter wat niet (meer) efficiënt is.

Actiepunten integrale agenda jeugd

- Benutten van de expertise in de stuurgroep jeugd: doel hiervan is het bewaken van de samenhang in het lokaal onderwijs en jeugdbeleid functioneert de stuurgroep als belangrijk advies- en signaleringsorgaan binnen het lokaal overleg in de gemeente Coevorden. Deelnemende partijen zijn afkomstig uit en hebben binding met onderwijs en jeugdbeleid en zorg. Dit lijkt het ideale speelveld voor het opstellen en uitwerken van de integrale agenda jeugd.

Actiepunten meepraten én ... meedoen

Met 'meedoen' wordt bedoeld dat het denken en handelen van elke professional vanuit systemen en het aanbod, omgezet moet worden in denken én doen vanuit de vraag en inzet van de kwaliteit van diensten (effectief) in belang van kind en gezin.

Met 'anders meedoen' wordt bedoeld dat het nauwelijks hebben van financiën een kritisch kijken vraagt naar de huidige inzet van de beschikbare middelen.

'Anders denken' vraagt om het soms kunnen loslaten van verantwoordelijkheden en afspraken en het over drempels heenstappen ten behoeve van ouders en kind. Van welke professional dan ook, van bestuurder tot uitvoerende en al die andere tussenlagen.

'Anders denken' vraagt meer dan ooit het respect hebben voor de ander! 'Anders denken' is ook het accepteren dat ouders soms een foutje mogen maken. Het vraagt ook een acceptatie van het soms overdragen van het handelen aan een ander: soms 'moet er iemand de baas zijn en doorpakken'.

- Meer en vaker specifieke aandacht besteden aan het 'anders denken' in bijeenkomsten en themadagen voor professionals op zowel bestuur, directie, management en uitvoerend niveau. Achterliggende filosofie daarbij is 'de kracht van de herhaling'.

4. Financieel overzicht

De bestaande middelen ten behoeve van jeugd in onze begroting en de door rijk en provincie beschikbaar gestelde doeluitkeringen worden voor de uitvoering van de nota ingezet en waar mogelijk gereserveerd of opgenomen in een voorziening.

Bij de uitwerking van de uitvoeringsprogramma's zullen bedoelde budgetten herschikt worden, met als uitgangspunt dat het budgettair neutraal verloopt.

